Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 30. avgusta (August 30), 1930. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 205

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

"PATRIOTIČNA" ZAVAROVALNICA NE USPEVA

Tudi Jungove istorije o komunističnih otroških kempah, kjer se baje onečašča ameriško zastavo, ne morejo navdušiti raznih stoprocentnih patriotov, da bi kupovali delnice šovinistične zavarovalnice

Washington. — (F. P.) — Protiradikalna, po fašističnem vzorcu ustanovljena zavarovalninska organizacija National Defense Life Insurance Co., ki se je zavezala, da bo odstopila 10% provizijo vseh prvih premij od podpisanih zavarovalninskih polic, ne more nikamor, ker njen poziv ni našel odziva niti v vrstah tako zvanih stoprocentnih patriotov. Tudi istorije Harry Junga, protiunijskega delodajalca in protiradikalnega "izvedenca", ki je javno izjavil, da je našel v okrožju Velikih jezer 27 komunističnih otroških kemp, v katerih otroci sramotijo ameriško zastavo in katere general Hearsey, predsednik zavarovalnice, rabi za propagandno sredstvo za pridobitev patriotov v njegovo organizacijo, ne zaležejo.

Admiral v pokoju Coontz piše v listu Fleet Reserve Bulletin, da je življenska zavarovalnica edini business, s katerim se lahko združi narodno-obrambna ustanova. Pravi, da se taka organizacija ne sme podajati v nobene špekulacije. Potem seveda hvali omenjeno zavarovalniško družbo, ki je po njegovem mnenju močna patriotična organizacija, katero morajo vsi resnični patriotje podpirati ter nagovarja na subskripcijo delnic in na podpis zavarovalninskih polic. Toda vse kaže, da pričakovane "poplave" fondov, o kateri so bili malone prepričani, da bo napolnila blagajne fašistične ustanove, ne bo še tako kmalu. Videti je, da bo tudi to organizacijo udarila "suša", kot je pritisnila farmarje. In če ne bo denarja, potem seveda ne bo tudi obetane odločne in široko zasnovane kampanje proti "razdiralnim in prevratnim" elementom v Ameriki in inozemstvu, katero je obetal general Hearsey.

Our Home Life zavarovalninska družba, ki je glavni delničar National Defense Life družbe poroča, da dozdaj se patriotje še niso prav nič požurili, da se zavarujejo pri patriotični zavarovalnici in tudi delnice ne gredo v denar, kakor so nekateri pričakovali. "Hčerke ameriške revolucije" se ne zmenijo za pozive na subskripcijo delnic in menda nič ne zaupajo novi zavarovalnici. Organizacija vojnih veteranov prav tako ne kaže volje za kaj podobnega. Uradniki Ameriške legije sumijo, da vse skupaj ni dosti prida in so tudi zelo nezaupljivi napram "patriotični" zavarovalnici. Better biznniški biroj je še lani "pogledal" v novo zavarovalnico, da vidi, kako gredo delnice izpod rok, a ni o tem podal nobene izjave. Jung, ki je podpredsednik tega podjetja, je končno lahko vesel, da je privatni kapitalist in da mu ni treba čakati na plačo od njegovega podjetja, ki bi jo bilo najbrž težko "skolektati". Coontz in Hearsey pa imata svojo lastno "narodno obrambo" v okiliki $6,000 letne pokojnine, ki jima jo plačuje vlada.

Lewis pri predsedniku

Washington, D. C., 29. avg. — John L. Lewis, predsednik stare rudarske unije, se je včeraj mudil skoro eno uro v Beli hiši, kjer je konferiral s predsednikom Hooverjem. O čem sta govorila, ni znano.

Kitajsko mesto zgorelo

Šangaj, 29. avg. — Mesto Čungking v provinci Szečwan je včeraj uničil požar, ki je razdejal pettisoč hiš, trgovin in skladišč. Škoda je ogromna.

Politična korupcija v New Yorku

Sodnik obtožen sleparij. Proti Walkerju je vložena tožba za odškodnino

New York, 29. avg. — Komitej, ki preiskuje korupcijo in graft v mestni upravi, je včeraj ugotovil, da je bil Martin J. Healy, tamanitski sodnik mestnega sodišča sodeležen grafta pri oddajanju služb in je prejemal velike vsote denarja. Njegova letna plača je bila $7,000, toda postranski dohodki so mu prinesli okrog $35,000 na leto, ki jih je prejemal od svojih klientov, katerim je preskrbel mestne službe. V afero je zapletenih več mestnih uradnikov in preiskava obeta še večja odkritja politične korupcije.

Jacob Cash, bivši mestni maršal, je vložil tožbo proti županu James J. Walkerju, ker ga je odslovil iz službe, za katero je plačal Healyju $2,000. Tožba se glasi za $250,000 odškodnine.

Državni pravdnik Hamilton Ward je sedaj uvedel preiskavo v zadevo mestnega sodnika Andrew Macreryja, ki je bil tako pretepen, da je na posledicah poškodb umrl, ker ni hotel plačati Healyju $5,000, katere mu je bil obljubil, če bo dobil mestno službo, a ni pozneje držal besede.

Gledališčem v Washingtonu grozi stavka

Mednarodna zveza gledaliških in odrskih nameščencev je sklenila, da pokliče svoje člane na stavko, če lastniki ne ustreže svojim zahtevam po nadomestitvi godbenikov z zvočnimi filmi

Washington. — (F. P.) — Če Zveza lastnikov kinogledališč v Washingtonu ne bo odstopila od svoje namere, da nadomesti poklicne godbenike v svojih gledališčih s "konzervirano" godbo zvočnih filmov ter ne sklene povoljnega dogovora z Unijo za protekcijo godbenikov do 1. septembra, tedaj bodo operatorji filmov in odrski nameščenci odšli na stavko v znak protesta in simpatije z unijo godbenikov.

Fred J. Stevens, predsednik lokalne unije filmskih operatorjev in predsednik komiteja za določitev mezdnih lestvic, izjavlja, da bo dne 1. sept. 42 gledališč v temi, če lastniki ne odstopijo od svoje namere ter se pobotajo z unijo godbenikov. Operatorji projekcijskih in zvočnih aparatov, kakor tudi odrski nameščenci, so včlanjeni v Mednarodni zvezi gledaliških in odrskih nameščencev, ki je kakor unija godbenikov včlanjena v Ameriški delavski federaciji. Med obema unijama postoji dogovor, da v slučaju napada pomagata druga drugi.

Predstavniki lokalne unije operatorjev in odrskih nameščencev in zastopniki zveze lastnikov gledališč so debatirali kakih trinajst ur, toda zastopniki lastnikov niso mogli omajati sklepa unije, da nastopi solidarnon v obrambo godbenikov, katere hočejo lastniki postaviti na cesto. Če se lastniki ne bodo uklonili, tedaj bodo washingtonska gledališča dne 1. septembra v temi in prazna.

Governer Young poražen pri volitvah

San Francisco, Cal., 29. avg. — James Rolph, župan mesta San Francisco, je izšel zmagovalec v primarnih volitvah za governerja in Young, ki je ponovno kandidiral v urad, je bil poražen z veliko večino glasov. Rolph je bil edini kandidat za governerja, ki ni dobil podpore od Protisalunske lige. Politični krogi so prepričani, da bo Rolph zmagal tudi pri rednih volitvah, ki se bodo vršile v mesecu novembru.

NOVA STAVKA V OBLAČILNI INDUSTRIJI

Unijski krojači otroških oblačil se pripravljajo na stavko, s katero nameravajo doseči organiziranje neunijskih delavcev in izboljšanje delovnih pogojev

New York. — (F. P.) — Organizirani izdelovalci otroških oblek, okrog 1,200 po številu, se pripravljajo na stavko za dosego nove pogodbe z delodajalci in ko bodo zastavkali, bo Mednarodna unija oblačilnih delavcev započela veliko kampanjo za organiziranje neunijskih delavcev v otroški oblačilni industriji, katerih je blizu 6,000. Otroška oblačilna industrija je manjša sestra dveh glavnih panog ženske oblačilne industrije v New Yorku. Izdelovalci plaščev so zastavkali v juliju 1929, izdelovalci oblek pa februarja letos. Slednji so stavkali samo en teden. V obeh slučajih je bila stavka naperjena v prvi vrsti proti neunijskim delodajalcem, katerih delavnice ogrožajo pridobitve unioniziranih delavcev.

H. Greenberg, upravitelj lokalne unije izdelovalcev otroških oblačil, izjavlja, če bo novoustanovljena organizacija delodajalcev pridobila zadostno število članov, da bo unija z veseljem podpisala skupno pogodbo z organizacijo raje kot pa s posameznimi delodajalci, kot je delala doslej. Zadnja pogodba je potekla dne 1. avg.

Unijske zahteve uključujejo: 5-dnevni tednik, 42 ur dela v tednu, stalni odbor za reševanje sporov med delavci in delodajalci, kateremu mora presedovati nepristranski predsednik, mezdno zvišanje, čas in pol za nadurno delo in minimalno mezdno lestvico, ki jo bo določil poseben komitej pod predsedstvom nepristranskega razsodnika. V neunijskih delavnicah se dela večinoma na podlagi plače od kosa, a unija, pravi Greenberg, bo delo od kosa polagoma odpravila in ga nadomestila s tedenskim delom. Unija zahteva tudi garancijo minimalnih delovnih ur za akordne delavce.

Spored pogrebnih svečanosti za pokojno sestro Heleno Zavertnik

Pogrebne svečanosti za pokojno sestro Heleno Zavertnik se bodo otvorile v pondeljek ob 2. popoldne v dvorani SNPJ s sledečim programom:

1. Poje žalostinke Frauen-Kranken-Unterstutzungs-Verein "Fortschrift. — 2. Govori mrs. Ida Schulz, predsednica "Fortschrifta". — 3. Poje "Fortschrift". — 4. Govor br. John Kalana, predsednika št. 270 SNPJ. — 5. Govor zastopnice društva "Nada". — 6. Govor Peter Bernika, tajnika kluba št. 1 JSZ. — 7. Govor Fred A. Vidra v imenu gl. odbora SNPJ. — 8. Govor Charles Pogorelca v imenu družine.

Program v kapeli na pokopališču

1. Petje zbora "Fortschrift". — 2. Govor Frank Zaitza v imenu družine. — 3. Petje zbora "Fortschrift".

V Argentini se kuha revolta

Vojaštvo in policija stražijo predsednikovo palačo. Delavci zastavkali

Buenos Aires, Argentina, 29. avg. — Oboroženo vojaške čete in policija so pripravljene, da potlačijo revolto proti obstoječi vladi, ki ji načeluje predsednik Hipolito Yrigoyen.

Svarilo, da se del armade pripravlja na revolto, je podal javnosti dr. Juan de la Campa, justični minister v sedanji vladi. V zaroto za strmoglavljenje predsednika je zapletenih več vojaških častnikov in političnih voditeljev.

Predsednik Yrigoyen se je zaprl v svojo palačo, katero stražijo močne policijske in vojaške čete, ker je prejel obvestilo, da je njegovo življenje v nevarnosti. Na poslopju predsednikove palače so razpostavljene strojne puške in zavarovane so vse ceste v bližini njegovega stanovanja.

Včeraj je zastavkalo šestisoč delavcev pri Union Telephone Co. in oblasti se boje, da se bo štrajk razširil tudi na druge industrije.

Rudarjem se ne godi dobro

Akoprav je bila sprejeta nova pet in polletna pogodba brez stavke, se delavske razmere na polju antracita niso zboljšale. Število nesreč narašča

Luzerne, Pa. — (F. P.) — Čeprav so premogovni baroni, unijski voditelji in trgovci obljubovali rudarjem, da se bodo razmere izboljšale, če bo nova pogodba dosežena brez stavke, pa se industrija trdega premoga nahaja celo v slabšem položaju kakor prej, predno je bil dosežen sporazum glede nove pogodbe med delodajalci in Lewisovo UMW. Noben premogokop v okolici Luzerna ne dela šest dni v tednu. Mnogo premogovnikov obratuje samo tri dni na teden. Nova pogodba je vzbudila navdušenje v lokalnih listih in med trgovci, ne morejo pa se navduševati zanjo rudarji, ki niso navzlic vsem obljubam nič na boljem.

Čeprav je povprečni delovni tednik samo tri in pol dneva, pa se smrtne nesreče v rudnikih dogajajo zelo pogosto, mnogo pogosteje, kakor so se dogajale v normalnih razmerah, ko se je delalo šest dni v tednu. Tekom julija je bilo sporočenih delavskemu departmentu 43 usodnih nesreč, 10 več kot v juniju. V maju se je ponesrečilo 33 rudarjev.

Lokalni listi dnevno prinašajo vesti o nesrečah v premogovnikih in kratke vesti so vse, kar se poroča o vedno naraščajočih rudniških nesrečah. Prinašajo jih lokalni listi, toda za liste zunaj antracitnega polja take nesreče niso nikake novice.

Unija tipografov raste

Indianapolis, Ind. — Mednarodna unija tipografov je lani sprejela 4,145 novih članov, izgubila jih je okrog 2,000, ki so pustili to obrt in umrlo jih je 1,056. Čistega prirastka ima okrog 1,100 članov.

TRUST ELEKTRIKE PREGANJA UNIONISTE

Unija kubanskih elektrarskih delavcev se je obrnila na Greena s pritožbo, da kubanska podružnica elektrarskega trusta še vedno preganja unijske delavce; Green apelira na predsednika koncerna, naj preneha s preganjanjem

Washington. — (F. P.) — Unija elektrarskih delavcev v Havani na Kubi je ponovno apelirala na predsednika Ameriške delavske federacije William Greena ter ga prosila, naj intervenira v prilog zapostavljanim in preganjanim unijskim delavcem Cuban Electric Co., ki je podružnica ameriškega elektrarskega trusta, in Green je apeliral na predsednika kubanskega koncerna Henry Catlina iz New Yorka. Catlin je bil pred kratkim v Washingtonu in se je ob tej priliki pogovarjal z Greenom po telefonu, jemu je popolnoma znano dejstvo, da njegova družba na Kubi pregaja unijske delavce in jih odpušča in da je uničila vse pridobitve, ki jih je izvojevala unija tekom večletne borbe.

Green je povedal Catlinu, da je okrog 23 delavcev še zmerom na "črni listi" in da je on prepričan, da bi ponovna uposlitev teh delavcev napravila zelo povoljen in ublažujoč vtis na nameščence njegove družbe. Urgiral ga je, naj to stori čimprej mogoče. Dejal je, da bi to koristilo družbi in njenim delničarjem, ker bi se sentiment med delavstvom ublažil, medtem ko bi družba prav nič ne profitirala, če bi se te delavce še nadalje držalo od dela. To bi le podžgalo sovražno razpoloženje med delavci, kar bi znalo škodovati družbi in delničarjem.

Trije jetniki usmrčeni na električnem stolu

Ossining, N. Y. — Trije kaznjenci, ki so se udeležili izgredov v jetnišnici in so bili spoznani krivim umora Henry Sullivana, ki je vodil upor jetnikov, so bili v noči od četrtka na petek usmrčeni na električnem stolu.

Noben izmed njih ni pokazal najmanjše bojazni pred eksekucijo. Norčevali so se iz jetniških paznikov in ko se je krvnik približal Claude Udwinu, da mu popravi električni aparat in je pri tem postal nervozen, se je Udwine rogal krvnikovi razburjenosti.

Jugoslovanski letalci zmagali

Varšava, 29. avg. — Šest jugoslovanskih vojaških letalcev je odneslo prvenstvo v letalskih tekmah, ki so jih priredile države male entente. Češki letalci so bili drugi, rumunski tretji in poljski četrti. Tekme so se vršile v bližini Varšave.

Silni viharji na Portugalskem

Lizbona, 29. avg. — Veliki viharji, ki so sledili silni vročini, so včeraj napravili ogromno škodo v vaseh Tabua, Penafiel in Fafu v distriktu Oporto. Razdejanih je bilo več poslopij, osem ljudi je bilo ubitih in nad 50 ranjenih.

Ruski mangan ne bo zabranjen

Zakladniški tajnik Mellon napoveduje, da bodo ameriški magnatje izgubili v boju proti uvozu sovjetskega mangana, katerega skušajo prikazati kot produkt kaznjenskega dela

Washington. — (F. P.) — Zakladniški tajnik Mellon napoveduje, da se ameriškim proizvajalcem mangana ne bo posrečilo dokazati, da je iz Rusije uvoženi mangan produkt kaznjenskega dela ter da kot tak krši določbe zakona, ki prepoveduje uvoz sličnih produktov. Jeklarska velepodjetja, kot Bethlehem Steel in U. S. Steel porabijo velike množine ruskega mangana, ki je kvalitetno mnogo višje vrednosti od ameriškega, poleg tega pa je tudi precej cenejši. Uvoz se vrši s posredovanjem Amtorg korporacije.

Mellon verjame, da so produktivni stroški sovjetskega mangana mnogo nižji, kakor pa so stroški za pridobivanje iste kovine v Ameriki, kajti ruska manganova ruda je mnogo bogatejša od ameriške, kar seveda občutno znižuje stroške produkcije in omogoča sovjetom, da prodajajo boljši mangan po nižjih cenah, kakor ameriški proizvajalci mangana.

Pomožni zakladniški tajnik Lowman je zaslišal stranke, ki zahtevajo zabrano uvoza ruskega mangana in so poslale zakladniškemu tajništvu zadevno peticijo, toda ameriškim proizvajalcem se ni posrečilo dokazati, da so njihove trditve upravičene in sploh niso bili v stanu podati nobenih dokazov, da je ruski mangan res produciran po kaznjencih ali prisilnih delavcih. Vse, kar so bili v stanu dokazati je, da se ameriški mangan pridobiva na zelo neekonomičen način.

W. C. Roberts, ki je zastopal predsednika Ameriške delavske federacije Greena, je argumentiral, da bi se moralo ustaviti uvoz ruskega mangana, ki je povzročil zatvoritev ameriških manganovih rudnikov ob tem času ekstremne brezposelnosti, vsled česar je prišlo ob delo mnogo ameriških delavcev. Lowman bo dne 9. septembra zaslišal zastopnike jeklarskih industrij in Amtorg korporacije. Kakor vse kaže, bodo Rusi lahko še nadalje izvažali svoj mangan v Zed. države in da bodo zahteve ameriških proizvajalcev mangana položene na stran.

Države naj pomagajo pri izvajanju prohibicije

Zvezni pomožni justični tajnik pravi, da federalne oblasti ne morejo enforsirati prohibičnega zakona, če jim ne bodo pomagale posamezne države

Washington, D. C., 29. avg.— Efektivno izvajanje Volsteadovega zakona po federalnih agencijah je absolutno nemogoče brez sodelovanja državnih in municipalnih oblasti, je sinoči izjavil pomožni justični tajnik Younquist v apelu, v katerem je pozival na kooperacijo.

Younguist je dejal, da pride na vsakih 70,000 prebivalcev en prohibični agent, kar ne zadostuje za uspešno izvajanje prohibicije. Mnogo držav je sprejelo prohibične zakone, ki v nekaterih slučajih predpisujejo strožje kazni kot zvezni zakon, a se ne izvajajo, ker odgovorni uradniki zanemarjajo svoje dolžnosti.

Youngquist je posebno naglašal, da vlada ne bo trpela korupcije med prohibičnimi agenti in da bo vsak, kateremu se bo dokazalo, da se udeležuje grafta, odpuščen in kaznovan.

NAROČNIKOM

Vsled praznika "Labor Day" Prosveta v pondeljek ne izide.

STRAHOVLADA MAGNATOV NA JUGU

Conejeva družba prepoveduje svojim delavcem čitati liste, delavce, ki so naklonjeni unijskemu gibanju pa odpušča in meče iz svojih stanovanjskih barak

Washington. — (F. P.) — Edward McGrady od Ameriške delavske federacije, ki se je pred kratkim vrnil iz Greensbora, N. C., poroča, da je uprava Conejevih tekstilnih tovaren v Greensboroju, v katerih dela do 2,500 delavcev, prepovedala svojim delavcem čitati list Raleigh News and Observer, ki ga izdaja bivši mornariški tajnik Josephus Daniels. Ta list je prinašal novice in vesti z obeh strani tekom borbe za organiziranje delavcev v Severni Karolini in je v uredniških člankih obsojal postopanje sodišč, ki so se postavila na stran industrijskih magnatov, ki terorizirajo delavce in preganjajo unijske organizatorje.

"V Greensboru ni stavke", pravi McGrady, "toda uprava Conejevih tovaren odpušča delavce, ki so naklonjeni organizaciji in meče iz kompanijskih barak unijske delavce in njihove družine. Zdaj pa je prišla na dan še z zapovedjo, kaj smejo delavci brati in kaj ne smejo.

"Zvezna poročila pokazujejo, da je bilo v Severni Karolini prijavljenih 20,000 slučajev pelagre, ki je bolezen revnih slojev in ki jo povzroča podhranjevanje. Državne avtoritete izjavijajo, da bo najmanj 1,200 od teh bolnikov umrlo letos. Pravim, da delavci v Severni Karolini ne zaslužijo dovolj, da bi mogli živeti kot ljudje in kadar ti delavci zastavkajo, tedaj se borijo za podaljšanje svojega življenja. In v tem boju so proti njim vsi politični, bizniški in cerkveni voditelji. V davno minulih paganskih časih so polagali otroke na daritvene oltarje ter jih žrtvovali bogovom. Industrialni magnatje na jugu pa polagajo na žrtvenik cvet moštva in ženstva, da bi privabili kapitaliste s severa."

Alfred Hoffman in njegovi tovariši, ki so vodili stavko v Marionu, kjer je bilo ustreljenih po šerifovih pomagačih sedem stavkarjev, se pripravljajo, da nastopijo svojo kazen, ki jo je potrdilo karolinsko vrhovno sodišče. Vsi bodo morali delati na cesti z verigami na nogah. Predsednik federacije Green dozdaj še ni protestiral proti temu šikaniranju delavskih voditeljev in proti krivični obsodbi, ki so jo izrekla nad njimi sodišča.

Hoover še ni odgovoril na povabilo ADF

Washington. — Predsednik Hoover je spremenil datum za svoj govor pred konvencijo Ameriške legije ter se odločil, da je ne bo nagovoril dne 8. oktobra, kot je bilo prvotno določeno, pač pa dne 6. okt. Hoover še ni končnoveljavno odgovoril na povabilo predsednika Ameriške delavske federacije Greena, ki ga je povabil, da nagovori delegate federacije, ko se bodo zbrali na konvenciji v Bostonu in še ni gotovo, če bo prišel na konvencijo federacije ali ne.

Velika vročina v Evropi

London, 29. avg. — Huda vročina zadnjih par dni je zahtevala 20 človeških življenj. Včeraj je kazal topiomer v senci 94 stopinj Farhenheita, kar je nekaj izrednega v tem času. Tudi druga evropska mesta trpe vsled silne vročine. Rim je zaznamoval včeraj 97 stopinj vročine, Paris 95 in Lizbona 98.

POTOPLJENA LADJA

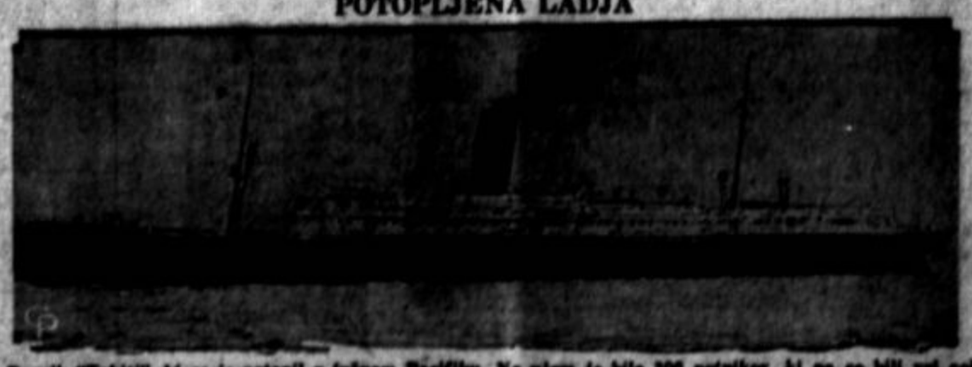

Parnik "Tahiti", ki se je potopil v južnem Pacifiku. Na njem je bilo 300 potnikov, ki pa so bili vsi rešeni na ameriški parnik "Ventura," ki je prihitel na poročilo ponesrečene ladje v trenotku, ko so se potniki iskreavali v rešilne čolne. "Tahiti" se je potopil, ker je izgubil vijak z jeklenim drogom vred, na katerega je bil pritrjen.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

135

Datum v oklepaju, na primer (July 31-26), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Helena Zavertnik

Dne 28. avgusta je v sanatoriju v Hinsdalu blizu Chicaga v 60. letu starosti preminula Helena Zavertnik, soproga pokojnega Jožeta Zavertnika, bivšega urednika Prosvete in soustanovitelja Slovenske narodne podporne jednote. Naključje je hotelo, da je umrla ravno na dan prve obletnice Jožetove smrti.

Pokojna Helena Zavertnik, rojena Reich v Ljubljani leta 1870, je bila zvesta družica pokojnemu Jožetu Zavertniku vseh štirideset let njegovega aktivnega življenja v delavskem gibanju. Spremljala ga je na njegovih potih v tistih časih, ko je bilo delavsko gibanje v starem kraju še v povojih. Bila je z njim v Ljubljani ter mu stala ob strani v kritičnih časih, ko so Jožetu pretili sovražniki delavstva. Sledila mu je v Trst, kjer je urejeval delavske liste, nato pa na Dunaj in potem v Ameriko.

S prihodom Helene Zavertnik v Chicago se je pričelo drugo poglavje Jožetovih aktivnosti v delavskem gibanju. Tu je bilo treba znova orati ledino, organizirati in delati, delati noč in dan. In pokojna Helena je sodelovala, vzpodbujala in navduševala. Lahko se reče, da je bila v veliki meri pokojna Helena tista sila, ki je pomagala Jožetu Zavertniku, da je postal to kar je bil.

Delo pokojnega Jožeta Zavertnika je znano slehernemu ameriškemu Slovencu, le malo komu pa je znano ozadje njegovih zaslug. To ozadje je bila pokojna Helena. Bila je aktivna v delavskem gibanju in aktivna članica Slovenske narodne podporne jednote. Bila je tista nevidna sila, ki je vedno navduševala in delala. S pokojnim Jožetom sta vzgojila šest sinov in eno hčer. Časi so bili slabi, zaslužek pičel, pa je šla pokojna Helena za zaslužkom, da so otroci pohajali šolo in se tako pripravili za poznejše življenje. Helena Zavertnik je bila Jožetu velika opora, ki je veliko storila, da je Jože izvršil svojo misijo častno.

Pokojna Helena Zavertnik je bila aktivna tudi na društvenem polju. Bila je ustanoviteljica prvega ženskega društva pri Slovenski narodni podporni jednoti, katero nosi ime "Nada" s število 102. Pri društvu št. 131 je ostala aktivna do njene selitve v predmestje Chicaga. Ko je umrla je bila članica št. 270 v Lyons, Ill. Svoje aktivnosti je prekinila vsled oddaljenosti, bolezni in starosti, a zanimanja za jednoto ni nikdar opustila. Zelo pa jo je potrla prerana smrt pokojnega Jožeta, ki je njeno slabotno zdravje precej poslabšala.

Pokojni Heleni Zavertnik gre veliko zaslug pri napredku jednote, zato ji bo ohranjen trajen spomin — za njeno požrtvovalnost, vzpodbujevalno delo in vztrajnost, ki se je izražala v njenem sodelovanju skupo s pokojnim Jožetom.

Blag ji spomin!

Lewisova šikaniranja

Federalizirani tisk poroča, da je pred kratkim bila izdana sodnijska prepoved proti premogarskemu glasilu "Illinois Miner", ki je izhajal za 12. premogarski (illinoiski) distrikt reorganizirane UMW. Uradniki so mnenja, da je sodnijsko prepoved izposloval John Lewis, predsednik stare UMW, katero je skoro popolnoma uničil. Ker so mu bili neustrašeni borci reorganizirane UMW trn v peti, se je poslužil vseh mogočih podlih nakan, da jih uniči. Šikaniral in denuncijral je poštene premogarje, da jih napravi brezmočne.

Znano je, da je s svojo demagoško taktiko in brezobzirno glupostjo ugonobil nekdaj cvetočo premogarsko unijo. Nepoštenim voditeljem niso nobena sredstva preniizkotna, da se jim ne bi poslužili, samo da zadoste svojim osebnim ambicijam in strastem. Tako je delal Lewis in tako dela še danes, kajti takšna je taktika "delavskih" voditeljev, ki se hlinijo delavcem in jih zavajajo.

Injunkcija, izdana proti "Illinois Minerju", je ena najbolj drastičnih sodnih prepovedi, kar jih je bilo kdaj izdanih. Toda Lewis se nič ne sramuje svojih podlosti, samo da on "zmaga", pa je q. e. d.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

"In the Neck...."

La Salle, Ill.—Huda vročina, ki nas je imela v svojih 'krempljih' skozi 2 meseca, se je umaknila hladnim vetrovom, noči so postale hladne in prijetne za počitek, a suša je še zmeraj tukaj; dežja smo imeli v tem času jako malo, tako rekoč samo za "seme" in letina je hudo prizadeta in škoda ogromna. Seveda dalje na jugu je še hujše, kot pravijo poročila in ljudstvo že začenja čutiti posledice te naravne katastrofe in seveda farmar-najemnik in pa mestni delavec bosta zopet plačala račun.

Ni zadosti, da tare delavstvo silna industrijska depresija, da trume delavcev tavajo okoli in zaman iščejo zaslužka, ni zadosti, da je suša uničila ogromen del pridelka, povrhu vsega pridejo pa še prekupčevalske pijavke ter navijajo cene življenskim potrebščinam z izgovorom, da je suša to zakrivila. Res, da je pridelek manjši, ampak višje cene bodo koristile samo oderuhom, ki bodo spravili v žepe mastne dobičke. Ti ljudski oderuhi, ki nikoli ne orjejo ni sejejo, ampak potom svoje borze kontrolirajo vsak grižljaj kruha, bodo zopet plesali okoli zlatega malika, delavstvo pa bo stradalo, samo da bo bogu molohu zadoščeno.

Pokojni, nepozabni Lincoln je rekel, da mora biti naša vlada za ljudstvo, ampak ako se ljudstvo nadeja pomoči od naše kapitalistične vlade, potem bo ljudstvo še dolgo, dolgo čakalo na pomoč iz Washingtona. Res je, da vlada govori nekaj o pomoči po suši prizadetemu prebivalstvu in mogoče bi še kaj dobrega prišlo iz tega, ako ne bi imeli umazani politiki svojih prstov vmes. Vlada bo sicer dala nekaj milijonov na razpolago, a predno bo prišla pomoč tja, kjer je res potrebna, se bo ta denar raztopil kot sneg pod toplimi žrki pomladanskega solnca. Kmet in delavec si morata ustvariti sama svojo vlado potom svoje politične stranke in takrat bo šele vlada delala v blagor vsega ljudstva. Ko je lansko leto vlada dovolila pol milijarde za odpomoč farmarjem, sem vprašal v pogovoru nekega farmarja, kaj on misli o stvari; rekel je, da račun bo sledeči: polovico te vsote sploh ne bo nikoli šlo iz Washingtona, eno četrtino bodo vzeli razni managerji za upravo fonda, eno četrtin bodo pa razdelili med male politične hlapce širom dežele, kmet bo pa dobil "in the neck"....

Leo Zevnik.

O razpustu zbora

Auburn, Ill.—V Prosveti z dne 15. avgusta je kritika J. Homeza, kjer piše: "Dne 22. julija je bila priobčena moja kritika glede nelegalne delitve preostanka blagajne društva 'Prostost.' Odgovoril mi je neki odbor, katerega odgovor faktično ni bil noben odgovor, temveč samo zavijanje brez vsake podlage . . ."

Mi mu pa lahko dokažemo, da je vse resnica, razen kjer je tiskar spremenil besedo pevec namesto član, ker dotični ni bil pevec, bil pa je podporni član. Dopisniku pa dokažemo, da je dosti zavijal, ko piše: "Kdo pa je vodil igro, ki je bila uprizorjena l. 1927" Resnica je, da večina pevcev ni nič vedela, da bo uprizorjena šaloigra, katero so uprizorili otroci pod vodstvom v Ameriki rojene Slovenke. Delali so tajno, ker so mislili iznenaditi občinstvo pri neki veselici. Potem takem ni bila igra pod vodstvom pev. društva in isti ni imel namena prirejati igre.

Potem piše: "Je res težavno z našimi ljudmi, ki nočejo priznati legalnih in dostojnih potov." Ne vemo prav, kaj dopisnik misli s tem. Legalno se pravi sodnijskim potom nekaj potrditi ali preprečiti. Morda si predstavlja, da je naš sodnik ter da nam mora on pokazati, kako se mora legalno postopati.

Mi smo pa mnenja, da večina odločuje, ne pa taki, ki dolgo časa več člani niso. Piše tudi, da obžaluje, da se je katere veselice udeležil ter s tem pomnožil naše deleže. Kaj pa si neki predstavlja, dali je njega pevovodja zastonj učil? Bila je njegova dolžnost, da prispeva nekaj tudi sam. Ko je odstopil, potem tudi ni več prispeval. Da bi pa njegove cente delili, tisto še za misliti ni, ker povprečno je bilo več stroškov na člana kot so znašali njegovi prispevki. Tako tudi naš kritik ni več prispeval. Znano mu je lahko, da je nas stala vsaka vaja 4 dolarje, ker je pevovodja prišel iz 18 milj daljave vsakikrat, ker v naselbini ni pevovodja.

Nadalje piše: "Predbaciva se mi, da silim v javnost kot naprednjak." Prizna pa, da je prav malo storil na tem polju, več pa ko odborniki. Kar je nam znanega, ni storil malo, ampak nič; ali misli, da s tem kaj naprednega stori, če nedostojno kritizira? Za tako naprednost se mu zahvaljujemo.

Kar se tiče napada kakor ga on imenuje, je pa sam kriv. Kdo pa je prvi napadel? Ali si misli, da samo on ima pravico do kritike, drugi pa ne? Mi smo mišljenja, da imamo enakopravnost v tem slučaju, ker Prosveta je last vseh članov, samo škoda je, ker se kolone Prosvete polnijo s takimi malenkostmi.

Dopisnika iz Detroita pa zagotavljamo, da je bilo več kot dvetretjinska večina za tozadevni predlog, naravno je, da bi predlog za porušenje predloga iz l. 1927 imel enako število, ker je bil isti namen. Toliko od naše strani, in smatramo, da je za nas s tem zadeva končana.

John Seliškar,
Karl Divjak,
Steve Prelec.

Slika naselbine

Lafferty, Ohio.—Naša naselbina se nahaja v Belmont okraju, oddaljena okrog deset milj od St. Clairsvilla, kjer je sedež okrajne vlade. Dežela je v tem kraju še dokaj prijazna, in to je tudi vse.

O kakem napredku ne morem poročati. Imamo društvo "Slovenski potok" št. 364 SNPJ, ki ima 44 članov obojega spola. Pa jih včasih niti toliko ne pride na sejo, da bi imeli kvorum. Srce me boli ko vidim tako veliko brezbrižnost med člani in pa toliko osebne mržnje. Vsak trezno misleč član mora vedeti, da delavcu skoraj ni mogoče živeti brez društva v tej dobi priganjaštva in izkoriščanja. Vendar je med nami tako malo zanimanja za društvene in jednotine interese. Skoraj popolna brezbrižnost vlada med nami tudi z ozirom na naše delavske interese.

Tukajšnji premogovnik Wheeling Allegheny Coal kompanije obratuje vsak dan. Zaslužek pa je tak spričo nevzdržnih delovnih razmer, da se človeku lasje ježijo. Za nakladanje premoga kompanija plača 40 centov za tono. Premog streljajo kompanijski delavci in tudi pokladajo tir. Kompanijska plača je $5, $4.75 in $4.50 za osem ur dela, v resnici pa smo v rovu deset ur. Zjutraj ob sedmih gremo v rov in pridemo iz njega ob 5. uri.

Človek je od napornega dela tako izčrpan in izmučen, da se mu kar kolena šibijo, ko pride iz šahta. Priganjaštvo je nekaj nezaslišanega. Boss je vedno nad delavcem in ga priganja k hitrejšemu delu. "Ako nočeš hiteti, poberi orodje in bom dal drugega človeka na tvoje mesto!" so besede, ki ti jih često zaluči v obraz.

Kje je izhod iz te situacije? Po mojem mišljenju nikjer drugje kot v socialistični stranki. Delavec! Glej komu boš oddal svoj glas na volilni dan. Le potom močne socialistične stranke bo delavstvo prišlo do pravic v človeški družbi. Zato je potrebno, da se delavstvo uči socializma, da ga spoznava in se ga oklepa.

Naša unija je šla rakom žvižgat. Je ni več. Upropastili so jo voditelji s svojo taktiko. Sedaj smo izročeni na milost in nemilost kapitalizmu. Za grižljaj kruha moramo garati kot mula.

Apeliram na člane našega društva, da se bolj zanimajo za društvo in jednoto. Udeležujte se društvenih sej bolj redno in opustite mržnje drug napram drugemu. S tem bo pri društvu zavladala večja sloga in napredek bo siguren. Berite delavske liste kot sta Prosveta in Proletarec. To sta lista, ki delavstvu odpirata oči.

Društvo je na redni seji dne 17. avgusta sklenilo, da bi priredili veselico. Odbornikom je dalo navodilo, da v to svrho skličejo izredno sejo dne 24. avgusta. Nanjo pa je prišlo samo pet članov, pa naredi človek, če kaj moreš. Ne vem kaj je temu vzrok, morebiti jaz, ker se pišem Strah. Morebiti je vzrok za nezanimanje za veselico moj konj ali pa to, da so na štiri družine dve stranki, napredna in nazadnjaška. Malo več razmišljanja in manj predsodkov, pa bo med nami več prijateljstva in razumevanja in več sloge in zanimanja za društvo. Vsem članom kličem, naj pridejo na sejo tretjo nedeljo v septembru ob 10. uri dopoldne.

Frank Strah, tajnik.

S pota

Waukegan, Wis. — Ob času konvencije KSKJ so bile na dnevnem redu raznovrstne veselice. Hrupni dnevi so bili od 17. do 26. avgusta. Vsakojake reči so se slišale sedaj v eni in zopet v drugi skupini. Tudi petje in vriskanje se je ponekod slišalo pozno v noč.

Po zaključku konvencije je nastala nekaka praznota. Dne 31. avgusta pa bo tukaj zopet živahno. Ta dan bodo prišli mladi in stari na žogometno tekmo SNPJ, ki se bo vršila v Močinovem parku.

Ob času konvencije KSKJ je Jože Žele razstavil v Narodnem domu sliko Cankarjevega spomenika, ki je bil odkrit na Vrhniki. Postavljen je bil v spomin njemu in njegovi ljubeči materi. O tem pišem več kasneje.

Matija Pogorelc.

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S.N.P.J.

Kje je meja?

Pueblo, Colo.—Eno leto že je določba v pravilih, da smemo člani Slovenske narodne podporne jednote v glasilu svobodno izraziti mnenja ali kritizirati kar se posamezniku ali društvu ne vidi pravilnega v organizaciji, pa bodi to uprava jednote ali društev. Do petsto besed sme napisati član v kolono "Ljudski glas." Prav malo se člani—z malimi izjemami—poslužujejo tega, da bi povedali, kje je treba izboljšati ali kaj je nepravilnega v jednoti, pri upravi, pri društvih, sploh: da se vodstvo organizacije pokaže tako, kakršno je. Vsega tega ni, vsaj do sedaj ne v Ljudskem glasu. Največ "glasu" je bilo odgovarjanje drug drugemu. Taki si hočejo in želijo senzacij, kakor jih delajo včasih naši ljudje po naselbinah . . .

V obligatni številki Prosvete z dne 6. avgusta t. l. piše Steve Fabjan, član društva 369, med drugim to: "O, saj vem kako težko je bilo sedeti pri pisalnem stroju in spravjati v žep petdesetake!" Vidite, tako se zapiše in vse je rešeno. Če bi ta Steve povedal o nepravilnih zaključkih konvencije, ali da so sedanji uradniki preveč plačani, bi bilo še na mestu, če so res; tako pa vpije čez človeka, ki je mrtev. Tako lahko vpije samo človek, ki sam ni zmožen dela takega, kot ga vrše delavski borilelji.

Kdo pa je ta Steve? Mogoče je tisti, katerega je šel iskat z avtomobilom iz Pueblo neki Slovenec sedemdeset milj daleč in ga pripeljal v Pueblo? Na ta način se pravi norčevati se iz ljudi. Ljudje, ki verjamejo, da bodo jedli "pie in the sky when they die," so zmožni norčevati se iz ljudi. Zakaj Steve ne vpraša, kaj so že dobrega naredili pri drugih listih drugih jednot, kjer so še bolje plačani njih uredniki?

Slovenska narodna podporna podporna jednota bi ne bila nikdar tako močna in silna, če bi ne imela Jožeta Zavertnika, ki jo je vodil, branil, organiziral in učil. Veliko jih je, ki omagajo, se utrudijo v boju za delavska in človeška prava. Jože ni omagal, ampak je odbijal vse napade. Slava njegovemu spominu! Kjerkoli zborujejo slovenski delavci, bi se ga morali spominjati kot človeka, ki je delal vse življenje za mene kot tebe, drugi slovenski delavec. Podlo, sramotno in nizko je zapisati kaj takega v glasilu Slovenske narodne podporne jednote. Pljuvati na delo moža kakor je bil Jože Zavertnik, je vsega obsojanja vredno. Niti najhujši sovražniki delavskega gibanja ne bi vpraševali tako kakor vprašuje član društva 369. Mi vemo, da se taki ljudje kakor je Steve Fabjan, samo smejijo.

Ker imamo svobodo se izražati v Prosveti, nastane vprašanje, kako daleč sega ta svoboda. N. pr. če je kdo član jednote samo malo časa, in tak član je vedel, ko je pristopil, kakšna so pravila in ustava, pa prične pisati v list o delu, katerega ne more imeti rad že iz razloga, če tak član ljubimkuje s sektami, ki so sovražne delavskemu gibanju. S tem bi rad zanetil sovraštvo in prepir med delavstvom. Ali je to demokracija, ali bi bil samo "ljudski glas?" Taka demokracija je po mojem mišljenju teptanje delavske naprednosti.

Joe Hočevar,
član društva 21.

O kritikih Zavertnika

Peoria, Ill.—Nerazsodni elementi klofutajo človeka še po smrti, vsaj tako delajo nekateri s pokojnim Jožetom Zavertnikom. Kadar narava pokliče človeka k večnemu počitku, tedaj bi morala prenehati tudi vsaka kritika. In če je glavni odbor dal narediti nekaj slik pokojnega Zavertnika, ni storil nič več kot prav. Kdor dela za narod ali organizacijo kot je SNPJ, je tudi vreden, da se ga spoštuje po smrti.

Steve Fabjan predbaciva v 184. št. Prosvete, kje je Zavertnik kaj dobrega naredil. Ako bi on toliko delal kot je pokojni Jože, pa bi tudi on lahko prejemal petdesetake. Iz njega seveda govori nevoščljivost. Prosveta bi ne smela takih spisov priobčati. Priobča naj se le take dopise, ki se tičejo živih, da se prizadeti lahko zagovarjajo. Povem tudi, kdor najbolj kritizira, tisti najbolj napredek svobode zatira.

Frank Franko, član dru. 489.

Green in Woll na listi ameriških kapitalistov

New York. — James W. Gerard, bivši ameriški poslanik v Nemčiji, ki je sestavil listo kapitalistov, ki vladajo Zed. države, je dodal listi imeni William Green in Mathew Woll. Na listi je 64 "vladarjev", ki so vsi kapitalisti, finančniki in izdajatelji časopisov, z izjemo Greena in Wolla. Na listi vladarjev Amerike ni nobenih politikov, niti predsednik Hoover ni prišel nanjo. Kapitalistični magnatje imajo stalni vpliv v ameriškem življenju, toda nimajo časa, da bi bili sami v političnih uradih, vseeno pa oni določajo, kdo bo sedel v njih, in politiki se jim morajo pokoravati, torej so oni pravi vladarji Amerike, pravi Gerard.

TEKMOVALKA

Miss Sarah Riley iz Keansburgh, N. J., ki se je pripravlja za maratonsko plavalno tekmo v Jezeru Gatacha. Zmagovalka bo dobil $10,000 nagrade. Miss Riley je bila pri lanski tekmi na četrtem mestu. Daljava znaša deset milj.

Proč z naočniki?

V Nemčiji in sosednih državah nastajajo zadnje čase nekakšne "očesne šole", ki pod geslom "Proč z naočniki!" razvijajo zelo živahno propagando za zdravilno metodo ameriškega očesnega zdravnika Batesa. Te šole vodijo večinoma sami mazači, ljudje, ki nikoli niso bili deležni pravilne zdravniške izobrazbe in ki z ničemer ne morejo dokazati svojega znanja. Že to bi moralo pametne ljudi opozoriti, da je treba biti napram tem šolam previden, toda stara izkušnja je, da se v obečanju čudovitih ozdravljenj ljudska nezaupljivost kaj rada omehča. Apostoli in apostolice dr. Batesa pa ne obljubujejo nič več in nič manj, nego popolno ozdravljenje slabovidnosti in slepote z zavrženjem naočnikov in vzgojo pravilnega gledanja.

Očesni zdravnik dr. Bates bi bil od vseh zdravnikov sveta priznani in zavidan ženij, ako bi bil vsaj del njegovih trditev resničen in pravilen. Sicer pa jedro njegove zdravilne metode niti ni njegova samonikla misel, marveč pomeni samo napačno posplošenje duhovite Schoenove hipoteze, ki je pred nekaj desetletji precej vplivala na očesno zdravilstvo, a so jo pozneje po vestni proučitvi odklonili.

Obsežne znanstvene in statistične studije so vprašanje pomena naočnikov za zdravljenje oči in vida sedaj že precej razbistrile in ponazorile, tako da tudi laik lahko sam presoja, koliko koristijo in koliko ne, ter pretehta, kaj lahko drži na nove očesne šole in njih parolo "Proč z naočniki!"

Očesne napake, ki jih kani dr. Bates odpraviti z vzgojo, so napake loma svetlobe v očesu: kratkovidnost in dalekovidnost.

Normalno oko je kakor ostro naravnan fotografični aparat. Roženica, leča in očesna steklovina predstavlja objektiv, ki izbira in usmerja svetlobne žarke ter jih meče na svetločutno mrežnico v ozadju očesnega jabolka, kjer nastajajo slike. V miru je oko uravnano na "neskončno", kakor pravi fotograf; samo slike oddaljenih predmetov se ostro — v obliki točke — upodabljajo na mrežnici. Kakor hitro pa je predmet bliže očesu, se mora njega objektiv spremeniti, prilagoditi se mora tako, da se žarki, ki v tem primeru niso vzporedni kakor poprej, sečejo točno na mrežnici. To uravnavanje očesa se imenuje akomodacija in obstoji v tem, da se leča po potrebi odebeli ali sploščí. To naredi kolobar mišic, v katerem je obešena leča, mišice pa avtomatično uravnava živčni sistem. Pod vplivom bolezni in strupov pa se ves mehanizem lahko pokvari. Na starost prožnost leče popusti, zaradi česar akomodacija očesa med 40 in 60 letom čedalje bolj peša in v tej dobi morajo po navadi tudi normalni ljudje pri gledanju od blizu nositi naočnike.

Kratkovidnost in dalekovidnost sta napaki v obliki očesa, kar prav tako moti ostrost slike, kakor napačna nastava fotografičnega aparata.

Pri dalekovidnosti je oko preveč splošceno, optična os je prekratka, tako da se žarki sečejo šele za mrežnico namesto na njej. Pri mladih ljudeh akomodacija še lahko popravi to napako. Toda notranja očesna mišica mora biti pri tem trajno napeta, bodisi pri gledanju na daleč, še bolj pa pri gledanju od blizu. To je seveda zelo utrudljivo in posledice so glavobol in migotanje pred očmi nevšečnosti, ki brž izginejo, čim se oko opremi s primerno zbiralno lečo v obliki naočnikov, ki izbremene mišice pri gledanju od blizu.

Pri dalekovidnosti pa je oblika očesa po navadi preveč vretenasta. Paralelni žarki oddaljenih predmetov se sečejo pred mrežnico in posledica je tokrat nejasna slika oddaljenih predmetov. Tukaj akomodacijski aparat, ki je pri kratkovidnem očesu anatomično mnogo slabše razvit, nič ne pomaga, ker lahko lomnost očesne leče samo poveča, ne more je pa zmanjšati. Zaradi tega lahko vidi kratkovidno oko oddaljene predmete ostro samo skozi primerno razpršno lečo, ki vrže sliko točno na mrežnico.

Kratkovidnost in dalekovidnost sta tedaj napaki anatomične gradnje očesa. In čeprav se te nepravilnosti po navadi pokažejo šele čez leta, so zdravniki že precej edini v domnevi, da je vsaj nagnenje k temu dedno in, da se oko ne pokvari šele zaradi naprezanja pozneje v življenju, kakor se je včasih trdilo. Za bodoče usodo kratkovidnih oči so važni strogo pravilni naočniki, ki zadržujejo napredovanje kratkovidnosti. Zavračanje naočnikov ali pa nošnja premočnih stekel se rado maščuje z nervoznostjo in splošno oslabelostjo vida.

Popolnoma napačna je misel, da je mogoče vretenasto obliko očesa popraviti ali celo odpraviti z gledalnimi vajami, kakor trdijo privrženci Batesove šole, zakaj vnanje očesne mišice na obliko očesnega jabolka in na lomne prilike svetlobe nimajo prav nobenega vpliva. Ako se naočniki opuste, se te mišice prav nič ne razbremene, da bi očesno jabolko uplahnilo v pravo obliko.

Vsakemu očesnemu zdravniku je znano, da se zlasti pri šolo obiskujočih in nervoznih otrocih kaj rada pojavi zaradi krča v akomodaciji navidezna kratkovidnost, ki je ni mogoče popraviti z naočniki, marveč se ozdravi samo z atropinom. Krč lahko sprožijo in odstranijo tudi duševni vplivi in samo v tem primeru pravilna šola gledanja res lahko nekaj koristi, a ne v smislu, ki ga zagovarja Bates.

Vzrok kratko in dalekovidnosti nikakor ni naša "strašna" kultura, marveč so očesne napa-

(Dalje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

PLAZOVJE NA JESENICAH

Tri delavske hiše porušene. — Kdo je kriv katastrofe?

Ljubljana, 16. avg. 1930.

Letošnje leto je res leto samih elementarnih nezgod. Kaj vse je že pretrpela Slovenija letošnje leto s strani nature! Jedva je malo dorastlo žito, že je prišla močna toča in pobila vse posevke v južni ljubljanski okolici, da so morali kmetje pokositi žitna polja, da so dobili vsaj slamo za nasteljo. Potem so na Dolenjskem zelo razsajali požari, v poletju so grmele mnoge nevihte z močnimi točami in napravile mnogo škode v vseh predelih naše ožje domovine.

Precejšnja katastrofa pa je zdaj doletela bedne delavske družine, ki so si na Jesenicah pristradali groše, da so postavili lične stanovanjske hišiče, ki jih je zdaj plazovje porušile. Trem delavcem na Jesenicah, ki so si zgradili hiše ob gozdnem hribu Merica, je plaz porušil hiše.

Kako je prišlo do tega?

Jeseniška občina je sklenila, da zgradi vodovod in da postavi vodovodni rezervoar nekaj sto metrov nad omenjenimi hišicami na Merici. Že takrat so nekateri domačini dejali, da teren ni pripraven za tako gradnjo in da utegne priti do katastrofe. Vendar so pred kakim poldrugim mesecem začeli kopati teren za vodovodni rezervoar. Zemljo, ki so jo nakopali, so navozili kakih petdeset metrov nad hišicami. Prav tako so navozili k terenu tudi precej gradbenega materijala, tako da je bil ves ta teren precej obremenjen. Navoženega je bilo tamkaj do 20 vagonov materijala in zemlje. Zadnje dni so se še pridružili močni nalivi, ki so zrahljali zemljo.

Lepe delavske hišice

so si zgradili ob vznožju tega hriba delavci: Alojzij Novak, Peter Klemenc, Valentin Hrovat, blizu teh pa še Valentin Hrovat II., Blaž Klinar ter Katarina Pucelj. Vse te hišice so bile lastnikom v pravo veselje, saj so vsi delavci, ki so si trdo prislužili denar za hišice. In ti so slutili da utegne priti do katastrofe, če bodo začeli kopati v hrib. In ko so delavci zasadili svoje lopate v zemljo, so se ti lastniki hiš pritožili na sresko poglavarstvo ter opozarjali na možnost, da se hrib s plazom vsuje na hiše. Valentin Hrovat je celo trdil, da opazuje, kako se je velika skala, do 20 ton težka, počasi pomikala nizdol. Vsak dan za pol metra. Na to skalo so namreč navozili in vozili vsak dan zemljo, ki so jo bili izkopali za rezervoar. Zato so **delavci začeli hiše prazniti.** Iznosili so svoje pohištvo ter ga prepeljali na varno k svojim znancem in sorodnikom v trgu. To je dalo celo povod govoricam, da ti prebivalci teh hiš delajo proti vodovodu in da je njihovo početje s selitvijo le protest proti vodovodu. Oblasti pa so na njihovo pritožbo poklicali iz Ljubljane univ. prof. dr. Hinterlechnerja, ki naj prouči teren. Toda bil je poklican baš o pravem času, da vidi — katastrofo.

Plaz je potegnil....

V četrtek 14. t. m. pa je prišlo do katastrofe. Velikanska skala se je začela sprva počasi valiti oziroma drčati v dolino. Vest se je v hipu raznesla po trgu in vsi so gledali od daleč, kako se bliža katastrofa. Sprva je skala držala počasi, kakor ogromen cestni valjar, kesneje pa se je z velikim hruščem zvalila na Klemenčevo Reklovo hišo. Skala se je uprav zapičila v sredo hiše. Pokanje, lomljenje in treskanje. Hiša se je razpolovila, kakor bi se presekala na dvoje. Za skalo pa je polzela velikanska masa zemlje, zrahljane in vlažne radi zadnjih nalivov. Ta masa je zalila že porušeno hišo kakor tudi obe sosedni hiši Alojzija Novaka in Valentina Hrovata.

Ves čas te katastrofe so imeli ljudje vtis, kakor da je prišel nanje potres. Zračni pritisk se je občutil daleč naokrog.

Vsekakor je gotovo: plaz je povzročil teren sam po sebi, pospešilo je to še delo za rezervoar, ker so materijal vozili na skalo ter jo sprožil, kakor tudi zadnji nalivi. Vse to je povzročilo, da je bilo porušenih troje hiš bednih delavcev, ki jim je nezgoda s tem uničila dom, dom, ki ga delavec pri nas tako težko postavi in tem bolj ljubi in tem bolj občuti grozo take nezgode.

Toda v nevarnosti so vedno še sosedne hiše, zakaj plaz se bo brškone nadaljeval.

*

En komunist ubit, drugi težko ranjen. — Zasledovanja v Zagrebu

Iz Beograda poroča uradna tiskovna agencija Avala to-le: Uprava policije v Zagrebu je 14. t. m. dopoldne zasedla Goljek in pripravila zasedo, da prime nekatere komunistične agitatorje, ki so se tamkaj skrivali. Ob 11 uri je padel v zasedo policijskih organov eden izmed agitatorjev, ki je policiji znan pod skrivnim imenom Stanko, a malo od njega je policija dobila njegovega tovariša, ki ji je bil znan pod imenom Aga. V trenotku ko so policijski organi stopili k Stanku, da ga primejo, sta oba agitatorja začela streljati nanje, nakar so policisti odgovorili z ognjem. Pri tem je Stanko našel smrt, Aga pa je bil hudo ranjen.

Tako kratko uradno poročilo, ki ne javlja niti imen agitatorjev niti kako je prišlo točno do spopada.

Smrtna nesreča mladega zidarja. — V Vevčah pri Ljubljani se je pripetila v četrtek 14. t. m. težka nesreča, ki je zahtevala mlado življenje. Tvrdka Obnova iz Ljubljane postavila za vevško papirnico novo betonsko stavbo. Tu je bil zaposlen kot zidar tudi Anton Lazar, 22-letni fant iz Prekmurja. Vrtal in prebijal je zid in ga res tudi prebil. Potem pa se je neznano zakaj začel plaziti skozi odprtino v notranjost. Pri tem pa je padel kake tri metre v globino ter se pri tem tako poškodoval, da je takoj podlegel. Udaril je z glavo na betonirana tla ter obležal mrtev.

Štirletna deklica zgorela. — V vasi Dobrovlje pri Braslovčah v Savinjski dolini se je pripetila huda nesreča. Posestnik Selišek je pustil svojo 4-letno deklico samo v hiši, v kuhinji pri peči, kjer so pekli kruh. Deklica, pač še otrok, je hodila krog peči ter se nenadoma vnela. Vsa obleka je bila v plamenih, ko je kriče planila iz hiše. Veter zunaj je ogenj na njenem telesu le še podnetil. Starši, ki so bili blizu, so skočili hitro na pomoč z vodo, a je bilo že prepozno. Deklica je opeklinam podlegla takoj.

Primarne volitve

Dostikrat čitamo o primarnih volitvah (primary elections) in njihovem pomenu z ozirom na volitve za kongres, ki se vršijo kasneje v novembru. Kaj je izvir in svrha teh primarnih volitev?

Primarne volitve so bile ustanovljene, da se zatre nadvlada vsemogočnih političnih vodij (political bosses). Ta nadvlada (boss rule) se je razvila zlasti po civilni vojni, ko so politični mogotci zadobili neomejeno oblast nád strankimi odbori in delegati državnih konvencij. V mnogih državah in krajih je organizacija politične stranke v rokah enega ali nekoličine političnih mogotcev, ki postavljajo strankine kandidate — dostikrat v tajnih sestankih organizacije — in tako diktirajo volilcem, za koga naj glasujejo, in sploh manipulirajo strankine sile, kakor se jim zljubi. Proti temu načinu postavlenja strankinih kandidatov je bil ustanovljen sistem primarnih volitev. Ni dvoma, da ta sistem omejuje vsemogočnost političnih voditeljev, dasi je seveda ne odpravlja. Na vsak način se kandidat stranke imenuje potom javnih volitev in, dasi politični voditelji lahko vsiljujejo svoje kandidate, vendarle imajo volilci dotične stranke priliko izjavljati, da-li marajo za takega kandidata ali rajši hočejo kot strankinega kandidata kake druge kandidate.

Prva primarna volitev v Združenih državah se je vršila v Crawford County v Pennsylvaniji l. 1860. Prva država, ki je uvedla zakon za urejevanje primarnih volitev je bila California. Ni bilo daljnega razvoja do l. 1899, ko je država Minnesota uvedla prisilne primarne volitve za državo. Mnogo držav je potem odpravilo imenovanje kandidatov na državnih konvencijah in nadomestilo ta način imenovanja kandidatov s primarnimi volitvami, izvedenimi pod državnim nadzorstvom.

Primarna volitev služi za razne svrhe: za imenovanje kandidatov za politične mandate, za izbiranje delegatov v strankine odbore, glede raznih političnih vprašanj in sploh, da se najde, kako je stališče večine volilcev, spadajočih k tej ali oni stranki. Dasi načeloma vsak volilec sme glasovati v primarnih volitvah, za kogar hoče, vendar zakoni, ki urejujejo primarne volitve, izključujejo iz glasovnic imena onih strankinih kandidatov, katerih ime ni bilo poprej predloženo od gotovega odstotka vpisanih volilcev. Zato kadar kdo hoče kandidirati v primarnih volitvah, gredo agitatorji okoli s polo, v kateri se nabira gotovo minimalno število podpisov.

Primarna volitev se vrši na dan, ustanovljen v to svrho po državnih ali mestnih zakonih. Odrejen je prostor, kjer naj glasujejo člani politične stranke, ki so poprej izrazili, da spadajo k tej stranki. Politični voditelji navadno imenujejo dva kandidata; kdor izmed nju je izvoljen, je uradni kandidat dotične stranke v splošnih volitvah. V teh splošnih volitvah, ki so tajne, sme seveda vsakdo glasovati za kandidata katere stranke on hoče, dočim so primarne volitve omejene le na kandidate ene ali druge stranke.

Imamo dve vrsti primarnih volitev. Ena je znana pod imenom odprtih primarnih volitev (open primary). To je volitev za kandidate strank, do katerih imajo vsi volilci pristop brez ozira na svojo pripadnost k tej ali oni stranki. Te "odprte" primarne volitve pa so omogočile nasprotnim strankam, da so glasovale za manj vredne kandidate nasprotne stranke, tako da so si olajšali zmago v splošnih volitvah.

Zaprte primarne volitve (closed) — ki so sploh sedaj v veljavi, kjerkoli je zakon uvedel primarne volitve — pa se raztezajo le na pripoznane člane te ali one stranke. Država sama klasificira volitve kot pripadajoče k tej ali oni stranki. Volilec je redno zapisan kot član kake politične stranke in kot tak sme samo glasovati za primarega kandidata svoje stranke. On dobi glasovnico le za kandidate svoje stranke. Pripadnost k stranki se navadno določa po prejšnji registraciji. Ko volilec prvič gre k primarni volitvi, ga vprašajo, za kandidate katere stranke on hoče glasovati. On tedaj je registriran kot član dotične stranke, dokler ne stori potrebnih korakov za vpis v drugo stranko. V državi New Jersey — na primer — mora volilec, ki hoče biti registriran kot član druge stranke, izostati za eno leto od primarnih volitev. Po takem premoru se zopet vpiše kamor hoče. Vse to seveda ne preprečuje, da dotičnik, dasi uradno zapisan kot član te ali one stranke v svrho primarnih volitev, glasuje v splošnih volitvah za kandidata druge stranke.

Fla.

Newyorški javni delavski uposlevalnici primanjkuje sredstev

New York. — Nova javna delavska uposlevalnica v New Yorku slabo rešuje svojo nalogo in tisoči brezposelnih delavcev, ki jo dnevno oblegajo, so razočarani. Ustanovi primanjkuje denarnih sredstev, vsled česar ima premalo agentov, ki bi preskrbeli več dela za njene klente, ki jih je vsak dan več. Ravnatelj uposlevalnice Edward C. Rybicki, ki je član Mednarodne unije tipografov, se je obrnil na mestnega komisarja Frank Y. Taylorja, da mu preskrbi potrebna dodatna denarna sredstva, a Taylor je odklonil pomoč. Izmed 14,000 prosilcev jih je dobilo delo samo 900.

Potopljeni svet

Omajana stara dogma

Do novejšega časa se je domnevalo, da je tekla zibelka večine današnjih evropskih ljudstev v Aziji. Leta 1906 pa je začel prof. Arno Schmieder v svojih predavanjih trditi drugače. Za njih pradomovino je označil Evropo, domneva, ki je vzbudila viharno pozornost.

Prof. Schmieder je takole razpletel svojo misel: Pred nekoliko 10,000 leti je bilo dno Severnega morja še suha in naseljena zemlja daleč tja proti Oceanu. Ta zemlja se je po zadnji ledeni dobi polagoma razvila v kulturen, ploden svet. Ostanki starih prebivalcev so se lahko ohranili na pobočjih današnje zapadne Škotske, kjer je topli Zalivski tok že toliko omiljeval ostro ledeniško podnebje, da so tamkaj lahko prebivali ljudje. Še več! Podnebje je dopuščalo celo uspešen razvoj tega dela človeštva. Ljudstvo, živeče v teh krajih, je bilo ljudstvo Azov, o katerem pripoveduje stara islandska literatura zbrana v Eddi. V še bolj obljudenih krajih zapadne Norveške pa je preživelo ledeno dobo še drugo človeško pleme, ki ga Edda imenuje velikane. Ti so se po umiku ledene dobe razširili po današnjem Justlandu.

Južno od ledenega pasu, ki je segal takrat s severa globoko v severno nemško ravan, je prebivalo mongolsko pleme "pritlikavcev," kakor jih imenuje Edda. V še bolj južnih pokrajinah, ki jim je ledena doba prizanesla in v današnji Franciji, so živeli Muspili med tem in že omenjenim ljudstvom Azov, bolj proti Atlantskemu oceanu pa Vani.

Ko je ledena doba bolj in bolj pojenjavala, je postala pokrajina, ki je dandanašnji zalivajo valovi Severnega morja, plodna zemlja, za katero so se jela puliti vsa okoliška plemena. Najprvo so jo osvojili Azi, v ledeni dobi utrjeno, mlado in duševno bolj razvito ljudstvo od velikanov, ki zaradi odljudnega podnebja niso enako naglo napredovali.

Od juga so začeli prodirati proti Norveški mongolski pritlikavci, kajti ledeni oklep se je umikal bolj in bolj proti severu. Tako so prišli v predele današnje Frizije, kjer so se sem pa tja pomešali z Azi. Te mešanice imenuje Edda "ljudi." Njih domovina je bilo dno današnjega Severnega morja, imenovano Mittgard. Azi so se počasi povzpeli na visoko kulturno stopnjo. Častili so solnce, v katerem so spoznali vir vsega življenja. Njihova pisava "rune" so prvotni znaki poznejših feniških in romanskih pismenk.

Ko so Azi v pohlepu po moči in bogastvu prehudo pritisnili na podložnike, so se podjarmljena plemena upria in v boju so Muspili porazili Aze. Propali oblasti Azov so pospešile tudi elementarne katastrofe, ki so pretile deželi. Zaradi zvišanja temperature je namreč začelo morje čedalje bolj naraščati. Azi so zgradili na severnem robu kopnine velikanski obrambni nasip, ki pa slednjič morja ni mogel več zadržati. Nastal je veselji potop: kulturno zemljo so zagrnili morski valovi. Samo na vzpetinah so se še ohranili ljudje. Ti so se v naslednjih stoletjih tako razmnožili, da zemlja ni mogla več preživljati vseh. Začeli so se izseljevati proti jugu in vzhodu. Na Justlandu so bili pogoji za naseljevanje in nadaljnji razvoj človeštva posebno ugodni. Tukaj se je polagoma razvilo semitsko pleme, ki je pred 6000 leti nastopilo zmagoslavni pohod po sveta in ustanovilo velike semitske države starega sveta.

Tisočletja pozneje se je tudi preostalo nordijsko človeštvo tako razvilo in pomnožilo, da se je moralo izseljevati. Ti izseljenci, Indogermani, kakor jih imenuje današnja znanost, so upropastili semitska kraljestva in se ustalili na njih ozemlju.

Zanimivo je, kako je prišel profesor Schmieder do teh izsledkov. Sam pripoveduje, da so ga že kot dečka bolj zanimale povesti starih narodov kot indijanske storije. Po končanih poklicnih študijah se mu je posrečilo na podlagi zbranega povestnega gradiva najti temelje indogermansko-semitske pradogodivine. Samo v kraju, kjer bi naj bila tekla zibelka človeštva, se njegovi izsledki sprva niso ujemali z naziranjem takratne znanosti, ki je iskala izvor človeštva na Armenski visoki planoti.

"Zopet in zopet sem čital v Eddi," pripoveduje učenjak, "in moje posebno pozornost je vzbudilo naslednje poglavje:

"Dolgo dobo pred ustvaritvijo zemlje je nastal Rifiheim . . . Poprej pa je bil na jugu svetel, vroč svet, imenovan Muspel. Sever se je napolnil z grmadami ledu in snega in vladal je vihar in neurje . . . Reke, ki se imenujejo Elivagar, so se tako premaknile, da se je dareždjiva tekočina, ki so jo valile, strdila kakor šlindra v peči. Zdaj je bil tudi tam, od Rifiheima prihajajoči led, ki se je ustavil in ni več prodiral naprej. Led, ki je prišel do darovitega toka, se je začel tamkaj spreminjati v sneg, na drugi strani pa je zmrzovala tudi mokrota darovitega toka in tako se je odlagala ena plast sneža vrh druge vse do Ginnungagapa."

Prof. Schmieder je takoj spoznal, da je v tem poglavju odkril dragocen dokument, nanašajoč se na ledeno dobo naše zemlje. Treba je bilo samo še dognati, kaj pomeni "daroviti tok" (Elivagar), potem ne bi bilo težko najti na zemlji tistega mesta, kjer se je odigrala pradogodovina človeštva. Učenjak je slednjič spoznal, da "daroviti tok" ne more biti nič drugega ko topli Zalivski tok, čigar pomen za nordijske dežele je neizmerен. Zalivski tok je bil še takrat za gornje dežele vir življenja in blagoslova in beseda Elivagar pomeni: "valovi spasa."

S tem je bil najden končni člen v verigi pradogodovinskih podatkov, ki so se ohranili v Eddi in prof. Schmieder jih je lahko spojil v smiselno celoto.

Značilno je, da so jeli ne vedoč za njegova dognanja, tudi drugi učenjaki postopoma zavračati prvotno naziranje in začeli iskati pradomovino človeštva vedno bolj in bolj v mejah severne Evrope. Batzel je izrazil domnevo, da utegne biti pradomovina Indogermanov ob vznožju Altajskega visavja, dočim jo je Hirt preložil še ob Baltiško morje. Pisatelj Mereškovskij pa je v svojem delu "Svarilo Atlantide" že skoro točno zadel mesto, ki se ujema s Schmiederjevimi dognanji.

V najnovejšem času posveča znanost vprašanju indogermanske rase, v katero spadamo tudi Slovani, zelo veliko pažnje. In čeprav uganka še ni rešena, se vendar na podlagi starih zgodovinskih podatkov in najdb čedalje bolj utrjuje prepričanje, da naše pradomovine ni iskati v Aziji, marveč v Evropi in sicer nekje v severnih pokrajinah. Ako je Severno morje pravo mesto—kakor trdi prof. Schmieder—pa še ni gotovo. (Živ. in svet.)

Zaprti komunisti sbolel

New York. — Robert Minor, urednik komunističnega lista Daily Worker, ki je bil obsojen vsled udeležbe pri brezposelnih demonstracijah dne 6. marca na nedoločen termin od enega do treh let, trpi na kroničnem vnetju slepiča in na uljcah v želodcu, kakor je dognala zdravniška preiskava. Potem, ko je bil premeščen z Welfare Islanda na Rikers Island, ker so ga obdolžili, da hujska na upor, se je njegovo stanje nenadoma poslabšalo.

Avstralski komunisti pred sodiščem

New York. — Iz Sidneyja je prišlo poročilo, da je bilo tekom protivojnih demonstracij dne 1. avgusta v Sidneyju aretiranih 61 komunistov, ki bodo prišli pred sodišče, kjer se bodo morali zagovarjati proti obtožbi, da so propagirali kršitev avstralskega protistavkovnega zakona. Obtoženim, med katerimi so vsi vodilni komunisti, grozi zaporna kazen do petih let.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockford 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAŽ NOVAK, tajnik bol. oddelka.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....3624 W. 27th St., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohio

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRŠELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES KAKOVŠEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....695 E. 162nd St., Cleveland, Ohio
FRANK KLUN, tretje okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrto okrožje.....R. R. 7, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wyo.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT KRAST.....555 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....519 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POZOR!—Korespondenco z glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslove na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odseka in jednote vobče naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse vloge, tiskovine za bolniško podporo, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve, v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. poroto naj se naj pošiljajo na John Goršek, predsednika porotnega odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, oznanila, oglasi, naročnina in oglasi ves, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Correspondence for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.
Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."

Proč z naočniki?

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ke prav tako pogoste tudi med drugimi prirodnimi ljudstvi. Zunaj na poljih in v gozdovih se najdejo prav tako kratkovidni ljudje, kakor po mestih, čeprav poznajo naočnike samo po imenu in živ dan ne delajo drugega ko to, kar zahteva Batesov sistem za šolanje vida. In kakšni so uspehi Batesovih apostolov?

Pri nekaterih mladoletnikih, ki so jim popravili vid, je šlo prej ko ne za omenjene navidezno kratkovidnost po nervoznosti. Nesporno pa doslej še ni bil dokazan noben primer, da bi se bila kakemu pacijentu v teh šolah napaka tako zmanjšala, da bi jo bilo mogoče objektivno izmeriti. Da človek po nekaj tednih bivanja v zavodu bolje vidi ko prej, je samo po sebi umetno, saj se med tem okrepi in popravi ves organizem in tudi čutila pridobe na moči in ostrosti.

Zatrdija, ki jih privrženci Batesa lahkoverno pribijajo v svojih propagandnih spisih "Proč z naočniki!" so sicer zelo podkupljiva, toda pod stvarno kritiko spihnejo v nič in škoda je le, da marsikoga slepe dotlej, ko je za učinkovito odpomoč proti slabovidnosti že prepozno.

(Po razpravi dr. E. Metzerja v "Umschau.")

Brezposelnostno zavarovanje koristi angleškim unijam

Philadephia, Pa. — Miss Semple, tekstilna delavka iz Yorkshira, Anglija, je govorila na zborovanju Severovzhodne progresivne lige v Philadelphiji ter povedala, kako državno zavarovanje proti brezposelnosti koristi delavskim unijam, ker vlada izplačuje zavarovalnino skozi unijske urade, katerim se na ta način zmanjšajo administrativni stroški, obenem pa je precejšnjega pomena za agitacijo za pristop v unije, ker unijski delavec, ki pride po podporo na urad svoje unije, jo dobi hitrejše in lažje, kakor neunijski delavec, ki mora stati in čakati v dolgi vrsti pred vladnimi uradi za izdajanje brezposelnostnih podpor.

NAZNANILO

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov upravništvu Prosvete, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.

Philip Godina, upravitelj.

PRIPRAVE ZA TEKMO

Strojni čolnek "Miss America IX," ki je najhitrejši čoln v Ameriki. Njegova brzina znaša 98 milj na uro. Tekmoval bo v mednarodni motorni tekmi v Detroitu. Pri stroju sta inženir Wood (levo) in strojnik Johnson.

Adam Milkovič:

PODEDOVANO ZNAMENJE

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosvete.)

Da, odvetnik in med njimi tudi ta prokleti zalezovalec, izgubljeni gospod doktor Rakuš. Zahrbtnež! Čakaj, jaz ti zagodem! Ne boš si nabral tisočakov, ne!"

Tako je sklenil Lesjak, premetaval pismo po mizi in delal račune brez krčmarja. "To je drugo pismo in že je hudič povišal tarifo za sto dinarjev. Tretje pismo me bo torej stalo štiristo, štiristo dinarjev! Ne, Stojan Lesjak ne bo plačeval. Ne, ne bom plačeval. Ne, jaz ne bom krmil nezmožnih odvetnikov. Ha, naj se hudič prime svojega posla in naj mene pusti v miru. Seveda, razpravo je imel — pa jo je zakasnil; zaradi cip jo je zakasnil! Prokleto ščene, čakaj jaz ti zapojem v drugem tonu!" Bled kakor stena je stisnil pesti, poveznil na glavo klobuk in odhitel po stopnicah. Minuto kasneje je v divjem diru vozil z avtomobilom naravnost v pisarno odvetnika Rakuša. Spotoma je sklenil, da se najpreje natančneje uveri o tisti preloženi razpravi.

"Tako? Kam je odšel?" je malo osupnil, ko je vstopil.

"Na sodišče," se je dvignila izživela tipkarica izza polomljenega Remingtona. "Kaj pa želite ,gospod?"

"Zadnjič, nu pred dvema dnevoma," je pričel Lesjak, "je bila preložena razprava . . ."

"Afera Trebušak kontra Hren? Od 21. t. m.?" je skočila tipkarica k stari omari.

"Da, da . . ." je tvegal Lesjak.

"Aha!" Tipkarica je izvekla mapo z omenjenimi akti in Lesjak je z nekim strahom pogledal v popisani papir. Zagledal je znano ime dotičnega trga, kjer bi se imela razprava vršiti in je pripoznal, da ga Rakuš ni nalagal. Kaj je sedaj na stvari? Odvetnik je govoril resnico! Razprava je bila v resnici preložena. Brez odgovora je sedel v avto in zdrvel po ulici. Vozil je tjavendan, globoko sklonjen čez volan in nemo strmel predse. Nahajal se je pred novo uganko. Je-li njegova sumnja bila zadostno utemeljena? Kdo naj mu torej pisari ta pisma? Sklenil je, da skuša zahrbtneža za vsako ceno ujeti. Nastavi mu denar, postavi stražo, ali pa sam nastopi opazovanje.

"Ne, danes mi ne ubeži! Ne! Stvar se mora razčistiti!"

Ko je popoldne prestopil prag Hribarjeve vile, je s fakirsko spretnostjo spustil pod predpražnik dva stotaka. Tako, ali — ali!

Ko se je priklonil in poljubil Mari roko, je opazil, da so njene oči kalne. Spomnil se je njegene vožnje oni večer, in nehote je stopil predenj kaplan Završnik.

"Čemu si obstala med potjo?"

"Obstala?" je ponovila Mara in čudna luč je zagorela v njenih očeh.

Lesjaku je bilo žal vprašanja. Postalo ga je sram in čutil se je ponižanega že ob sami misli, da bi vzbudil v Mari slutnje svojega ljubosumnja.

"Da, da," je hitel popravljati, "iz vaje si prišla, v zamet si zapeljala, ha!"

Mara je molčala.

"Ti si užaljena?"

Iz kuhinje sta gledala Caharija in Jeromen. Kuhinjska vrata sta imela odprta in sta v trenotku, ko ju je iz hodnika ošinilo strogo Lesjakovo oko, za hip obstala s posodo in brisačami v rokah. Caharija, ki je kakor ponavadi stal razkoračen, se je priklonil in tudi Jeromen je kazal izredno zadovoljno lice. In ko sta Lesjak in Mara odšla v sobo, je Caharija pošepetal Jeromenu.

"Slabe volje je; danes morava biti previdnejša!"

Iz sobe je čuti hahlanje gospe Vere, odvetnika Rakuša bas in mladih zaročencev hihitanje. Caharija stopi oprezno iz kuhinje in prisluhne. Nek nemir je v njem in njegova kolena malce potrepetavajo. Jeromen gleda Caharijo s plašnimi očmi in pridržuje sapo. Nekaj se pripravlja; zakaj Caharija že v naslednjem hipu skoči korak nazaj. Jeromen se prestraši in se usede v lonec vode. Kljub temu, da začuti nenavadno hladnoto okoli svoje zadnjice, ne črhne besede; kajti Caharijev obraz je strog in na njegovih ustih leži kazalec desnice v znak opreznosti. Še trenotek — Caharija skoči k predpražniku, pograbi stotaka in švigne v kuhinjo. Jeromen se trese od mraza in vprašujoče buli v Caharijo.

Caharija pokima, zgrabi krožnik in ga drgne z brisačo . . .

Bila sta Jeromen in Caharija premetena ptiča. Ker sta o prostem času vedno čitala časopise in romane, je bil ta njun korak takorekoč le posnetek, odnosno uresničenje sličnih trikov, ki so jih opisovali pisatelji v romanih. Poizkusila sta — ali, ali. Sijajno! Caharija že dolgo ni imel toliko denarja odveč. Kako bodo bebice vesele! Seveda, Jeromenu mora tudi nekaj dati. O tudi njemu, saj mu je vendar pomagal sestavljati pisma! Tako je premišljeval Caharija in se skupno z Jeromenom radoval. Pogovarjala sta se o tem in onem, in ravno delala nove načrte, ko začuje Caharija, da je nekdo stopil iz sobe na hodnik. Pripla sta neopaženo vrata. Zunaj je stal Lesjak in se oziral po okolici tako pazljivo, da je Caharija nehote stegnil za njegovim hrbtom roko in napravil iz svoje dlani in okornih prstov veliko figo. Po kratki minuti je Lesjak odšel nazaj v sobo. Tako je hodil večkrat, a se je vedno vračal z nejevoljnim, upadlim obrazom. Proti večeru pa je srečal na hodniku Caharijo.

"Caharija," mu je rekel z nekim tajinstvenim glasom. "Ti si pameten človek . . ."

"Sem," je pritrdil Caharija.

"Hočeš mi pomagati?"

"Zakaj ne, gospod. Za denar se napravi vse," je pristopil bliže Caharija.

"Tu imaš dvajset dinarjev," mu jih je potlačil Lesjak v žep. "Popazi malo, kdo se približa vhodu."

"Samo to?" se je začudil Caharija.

"Kadar opaziš koga, da se sumljivo ponaša, ali celo postaja ob vhodu, me takoj obvesti!"

"Gospod," je vprašal Caharija, "ali velja to za moškega ali žensko?"

"Tako ali tako," je rekel Lesjak, "vseeno je. Pazi dobro!"

"Pazil bom dobro," je prikimal Caharija in se postavil na kraj vhoda. Ko pa je Lesjak odšel nazaj v sobo, je tudi Caharija odšel v kuhinjo.

Prešla je ura. Kuhar Elija je ravno obračal raztelesenega piščanca, ko pripre Caharija sobna vrata.

"Kdo je?" se vznemiri Lesjak, ko stopi na hodnik.

"Črna senca se plazi onstran meje, gospod," pove Caharija s tihim glasom.

"Senca?"

"Kakor, da se plazi nekdo po vseh štirih," strmi plašno vanj Caharija.

Opazovala sta. Vse tiho. Sneg naletava močneje, beli kosmiči se vrte v pijanem plesu — sence ni.

(Dalje prihodnjič.)

Frederic Boutet:

NJENA SKRIVNOST

Ob devetih zjutraj je sobarica kakor običajno potrkala na vrata. Simona se je prebudila in odprla še zaspane oči v svoji dekliški sobi, ki so jo zatemnjevali zastori in kjer bo bivala le še nekaj dni.

— Noter! je rekla. Sedla je v postelji in vzela zajtrk. Dobila je bila nekaj pisem. Eno jo je vznemirilo. Bilo je obilno frankirano. Nepoznana ženska pisava.

Odprla ga je. Pola papirja z isto žensko pisavo kakor na ovitku. Poli je bilo priloženih več pisem z moško pisavo. Simona je pričela čitati polo? "Gospodična Simona Tracy, čez nekaj dni boste poročeni z gospodom Robertom Moultierjem. Čestitam Vam. Gospod Moultier je res zapeljiv človek. To vem jaz posebno dobro, odkar me je pred tremi leti zapeljal. Od tistih dob pa do minulega meseca je bil moj ljubček. Ko sem se seznanila z njim, sem bila mlada in neizkušena. Ni mu bilo težko priboriti si mojo ljubezen. Verjela sem njegovim lažem. Hočem reči, da sem bila neumna, ker sem mu verjela, ko mi je obljubljal zakon. Žrtvovala sem mu vse. Zaradi njega sem izgubila rodbino in prijatelje. Bila sem mu popolnoma vdana. Zaj bi bila tudi skočila v ogenj. Ni se poročil z menoj. Pred nekaj tedni je postal hladen, tuj in vznemirjen. Pritoževal se je, da sem mu v napoto, in mi očital vse mogoče napake. Začudena sem si ga skušala znova pridobiti, brez uspeha. Nazadnje sem ga prosila za iskreno besedo in on mi je rekel, da zapravlja z menoj svoje življenje, da njegova rodbina nikdar ne bo privolila v poroko z menoj in da se bo oženil "v svojih krogih", to se pravi, z Vami, kar sem zvedela pozneje. Blaznela sem od bolesti in jeze.... Rotila sem ga — zaman — moje trpljenje ne zanima nikogar — niti trenutka se ni oziral na to. Omožite se z njim.... A prej prečitajte teh nekaj pisem, ki mi jih je pisal pred dvema letoma v času najine ljubezni — ko je bil na potovanju v inozemstvu. Videli boste, kako zelo me je ljubil in razumeli boste, da je moški, ki piše ženski take stvari in jo potem zapusti, strahopetec in lažnik, zmožen vsakega izdajstva.

Ne pretim Vam z nikakih skandalom. Grem iz Pariza, da si poiščem kako službo na deželi. Ta človek je uničil moje življenje. Premislite, če ste še pripravljeni, da mu zaupate svojo bodočnost, in če morete verjeti njegovim ljubavnim besedam, zakaj gotovo Vam pravi — s prepričevalno strastjo — da razen Vas še ni ljubil nobene. Zbogom, gospodična. Suzana Vigne."

Kljub svojemu presenečenju Simona ni razmišljala o njem. Radovednost jo je premagala, da je prijela takoj ona pisma, ki jih je bil pisal Robert Moultier — takoj je spoznala njegovo pisavo — Suzani Vigne, ki je na tako poseben način posegla v njeno življenje.

Prvo pismo se je pričelo takole: "Moja nad vse ljubljena Suzi!" Potem je sledila sentimentalna in strastna vsebina s hotenimi otročarijami, nežnostmi in strastnimi zatrjevanji, hotljivimi spomini v najmanjših detaljih s tako drznostjo, da je Simona — čeprav poučena — zardevala. Njeno začudenje je bilo ogromno. Nikoli ni mislila, da je Robert sposoben takih občutkov in izjav.

Robert je bil stopil v njeno življenje pred šestimi meseci o priliki neke proslave pri Duttre Liancourtovi. "Moja mala Simona, predstavim vam gospoda Moultierja", je rekla gospa Duttre-Liancourtova, ki se je po svojem končnem izstopu iz ljubavne skupnosti tolažila z zvajanjem zakonov. Simona je videla, kako se ji je priklonil gospod kakih tridesetih ali pet in tridesetih let. Visok, črnolas, korekten. Njegov obraz je bil nekako otožno mrzel. Počasi se je odtajal in pokazal mladi deklici, da mu je všeč. Tudi njej je bil simpatičen. Sestala sta se ponovno in opazila je, da je iskal prilike za novo svidenje. Pozneje je iz njegovih besed razumela, da jo je zasnubil, česar se pa ni mogla spomniti. Bil je iz odlične rodbine ter je zavzemal v industriji visoko mesto. Simona, ki ji niso ugajali zelo mladi in preveč moderni ljudje, je privolila v poroko z zadovoljstvom roditeljev, ki sta si želela te zveze. In ta tako spoštljivi in rezervirani ženin je bil zmožen tako pijane ljubezni, kakor jo je opisal v svojih pismih? Ali more vnanja hladnost skrivati tolikšno strast? Simona je bila vsa začudena. Nenadno ga je videla v popolnoma drugi luči. Nikoli ni videla v njem ljubimca, ampak samo svojega bodočega moža, primernega in dobro situiranega življenskega tovariša. Začutila je, da jo peče ljubosumnost. "Ali je lepa?" se je vprašala, ko je mislila na Suzano, ki je ne bo nikoli poznala. "Ali je zato tako hladen z menoj, ker jo je tako strastno ljubil? Poroči se z menoj in to mu zadošča...."

Mislila je, da bi razdrla zaroko, pa se je premislila. Robert Moultier je imel sedaj zanjo večjo vrednost — vrednost ljubezni, ki jo je bil vžgal drugi. Vedela je, kaj je bil za ono drugo, hotela je vedeti, kaj bo zanjo.

Vstala je, zaklenila pisma v svojo pisalno mizo, sklenila, da ne črhne roditeljem niti besedice o tem, in se zamišljeno oblekla: življenje je bilo dobilo zanjo nov pomen. Robert Moultier pride popoldne. Pričakovala ga je tako nepotrpežljivo kakor še nikoli. Ali ve, da je njegova bivša ljubica poslala ta pisma? Prišel je tih in korekten kakor vselej, a Simoni se je videl drugačen. Ali ni opazila v njegovih očeh bliskov strasti? Oklevala je. Opazovala je in skušala videti kako zadrego, ki bi ga izdala. Toda bil je popolnoma miren. Ne, ni vedel, da je dobila pisma. Postala je nervozna in zdajci vprašala: "Ali misliš, da more moški strastno ljubiti žensko in za njo spet drugo?"

Bil je začuden. Nikoli ga ni bila vprašala kaj takega. "To je na moških," je dejal mirno. "Mislim, da so mogoča mnoga ljubimkanja, a prava ljubezen je v življenju samo ena. Toda zakaj si me to vprašala?" Rada bi bila odgovorila: "Zato, da bi zvedela, ali boš mene prav tako strastno ljubil, kakor si Suzano? Ali pa spadava ona in jaz med ljubimkanja?" Toda rekla je samo: "Zaradi nekega romana, ki sem ga čitala."

Niti slutil ni o pošiljatvi pisem. Ni vedel, kaj vse je vedela. In prav je bilo tako. Imel je skrivnost pred njo. In njeno poznanje te skrivnosti je bilo njena skrivnost, njeno orožje pri vstopu v zakonsko življenje.

Raketni topovi

Najstrašnejše orožje bodoče vojne

Približno pred letom dni je ameriško ministrstvo za vojno in mornarico naročilo slavnemu graditelju raket, Goddardu, naj prouči možnost gradnje težkih dalekostrelnih topov na raketnem principu. O teh poskusih in pripravah se potem ni čulo ničesar več. Tedaj pa je neki dobro poučen londonski časopis objavil vest o poskusih, ki morejo postaviti na glavo vso dosedanjo vojno tehniko.

Časopis namreč poroča, da v Franciji ta čas že preizkušajo neko vrsto raketnih topov, ki se bodo, kakor vse kaže, razvili v najučinkovitejše in najstrašnejše orožje bodoče vojne. Novi topovi so zasnovani na izkušnji, da mora top pognati izstrelek kolikor mogoče visoko, ker je v višinskih plasteh zračni upor mnogo manjši in izstrelek zaradi tega lahko premeri mnogo daljšo pot, kakor če leti bolj pri tleh. Višina, do katere se more vzpeti projektil, pa je odvisna od brzine, s katero zapusti topovo cev, tedaj od jakosti eksplozije, ki ga požene iz topa. Pri najmodernejših dalekostrelnih topovih, ki so bili doslej zgrajeni, t. j. pri onih, s katerimi so Nemci med vojno iz daljave 200 kilometrov obstreljevali Pariz, je znašala začetna hitrost izstrelkov poldrugi kilometer na sekundo. Ti nemški topovi so veljali doslej za višek orožarske industrije, zakaj nobeni drugi doslej niso segli dlje ko 100 kilometrov.

Omenjeni francoski poskusi streme za tem, da se v modernem orožju uporabi za projektile princip rakete. Rakete nosijo — kakor znano — eksplozivno snov, ki jih žene, s seboj, tedaj ne kakor navadni izstrelki, ki jim strelivo podeli samo začasni pospešek. Strelivo, spravljeno v raketi, zgoreva počasi in na ta način delj časa pospešuje njeno hitrost. Zaradi tega je mogoče brzino raketnega izstrelka neizmerno postopnjevati in doseči na ta način velikanske višine in oddaljenosti. Pri vsem tem pa se da pot raketnega izstrelka prav tako natanko izračunati, kakor pot navadne granate ali šrapnela.

Preden bodo postali raketni topovi res nepremagljivo orožje bodoče vojne, bo treba seve premagati še marsikako tehniško oviro. Londonski časopis sicer poroča, da je nekemu francoskemu topniškemu oficirju uspelo premostiti vse začetne zapreke in da njegov osnutek raketnega topa že popolnoma ustreza vsem nadam, ki so jih stavili v novo orožje. Raketni izstrelki so bodo lahko polnili z eksplozivnimi snovmi, tako da se bo projektil pri udarcu na zemljo razletel kakor granata, ali pa s strupenimi plini, ki obetajo še večjo učinkovitost. Z raketnimi topovi se bodo lahko streljale granate ali pa bombe strupenega plina na daljavo 300 do 500 kilometrov. Ker bo teža vsakega raketnega izstrelka nekaj tisoč kilogramov, si lahko mislimo, kako strašno bo njih razdiralno delo.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

ZAGOVORNICA "SUŠE"

Mrs. Mabel Willebrandt, prejšnja načelnica prohibicijskega oddelka zvezne vlade. Po izstopu z vlade je postala odvetnica vinorejskih interesov v Californiji. Pravi, da ji ni ničesar znano o boju teh interesov z vlado, od katere so končno sodnijskim potom dobili dovoljenje, da lahko pridelujejo grozdje v svrho vinske izdelave. Mrs. Willebrandt je vodilna oseba med ameriškimi suhači in je pri zadnjih predsedniških volitvah igrala važno vlogo politične blatometalke. Za dobro plačo pa je pripravljena služiti tudi "demonu" (v očeh prohibičnikov) alkoholu, kar pokazuje njena nova služba.

NA PRODAJ JE

najfinejše vrste petsobna angleškega tipa hiša—ob glavni cementirani cesti, vse moderno vrejeno in v najboljšem stanju. Cena samo $6500. Oglasite se pri:—J. Johansen, 821 Ogden ave., Downers Grove, Ill. (Adv.)

V NAJEM SE ODDA

6-sobno stanovanje. Oglasite se pri: Joseph Steblay, Real Estate Office, 2552 So. Central Park Ave., Chicago, Ill.

Za suhe, oslabele ljudi

Tisoče moških in žensk gre skozi slabotno bolestno življenje, ko bi mogli biti močni in zdravi. Nuga-Tone je nekaj izvrstnega za tako stanje. Nuga-Tone vam da boljši apetit, kar pojeste se lahko prebavi, plin v želodcu ali črevih, draženje obišči ali mehurja preneha, glavobol, slabost želodca, in omotica je pregnana, oslabeli živci mišice in organi postanejo močnejši, vi vstanete v jutro po nočnem dobrem spanju.

Nuga-Tone je fin za stare, bolehne in za mladih let, ki so oslabeli in brezmočni. Ako niste močni in polni življenja ko bi biti morali, ali ako ste ostareli pred časom, vzemite Nuga-Tone le za nekaj dni in opazili boste kako čudovito vam pomaga to. Nuga-Tone se prodaje pri vseh trgovcih z zdravili. Ako vaš trgovec nima tega v zalogi, recite mu naj istega naroči za vas od njegovega prekupevalca. (Adv.)

Potrebujete **PERJE** ali kakšne posteljne? Pišite naši cenovniki i vzorčki za vsakovrstno perje, katero poslujemo vsakemu BREZPLAČNO. V zalogi imamo tudi blazine in perina. Pišite na naslov: A. STEFE FEATHER CO. 128 Passaic Street, Passaic, N. J.

NAROČNIKI, POZOR!

Znamenje (July 31-1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ dopłačajo $4.00 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.50.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani dopłačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vseh vrst bančne posle in prodaja parobrodniške liste vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, uljudno delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA